CUNOAȘTEREA ȘI GESTIONAREA RISCURILOR ÎNTR-O SECȚIE SPITALICEASCĂ CU PATURI – REGISTRUL RISCURILOR

Dr. Olimpia Nicolaescu

Importanța problemei

- Siguranța pacienților în spitale reprezintă una dintre cele mai importante dimensiuni ale calității actului medical.
- Managementul riscurilor într-un spital are o importanță primordială pentru a asigura creșterea siguranței pacientului și a personalului de îngrijire, chiar dacă acestea nu vor putea fi eliminate niciodată complet.
- Evaluarea gradului de risc este necesară pentru a stabili măsuri de prevenire a acestora
- Gestionarea riscurilor are drept scop de a echilibra raportul dintre beneficii și prejudicii, fie pentru a elimina riscurile, fie, când acest lucru nu este posibil, pentru a le face acceptabile.

Încadrarea și clasificarea riscurilor

- Organizarea și desfășurarea activității spitalului/secției
- Calitatea pregătirii profesionale a personalului
- Aprovizionarea spitalului cu medicamente și materiale
- Gradul de performanță al serviciilor medicale de specialitate acordate
- Respectarea drepturilor pacienților
- Manegementul infecțiilor nosocomiale
- Inexistența unor echipamente medicale corespunzătoare iar când acestea există inexistența unui personal instruit să le folosească
- Identificarea și securizarea zonelor cu risc de incendiu, de iradiere, de contaminare chimică sau biologică

ORGANIZAREA ȘI COORDONAREA DESFĂȘURĂRII ACTIVITĂȚII SECȚIEI

Fișa postului

- Inexistența unor proceduri scrise privind întocmirea şi actualizarea fişei de post.
- Nerespectarea modelului cadru a fişei de post conform procedurii.
- Nerespectarea procedurii privind transmiterea, luarea la cunoştință şi gestionarea fişei postului

Graficul de lucru

- Inexistența unor proceduri scrise privind întocmirea şi actualizarea graficului de lucru.
- Nerespectarea intervalului de succedere a turelor.
- Neafişarea, netransmiterea, nesemnarea graficului de lucru.
- Inexistența unor proceduri scrise privind întocmirea şi actualizarea graficului de gărzi

Prezența personalului

- Necompletarea, nesemnarea condicii de prezență.
- Neconcordanța între foaia colectivă de prezență şi graficul de lucru.

PREGĂTIREA PROFESIONALĂ A PERSONALULUI

Proceduri privind pregătirea complexă și specifică a personalului

- Inexistența unei proceduri scrise privind întocmirea planului anual de pregătire și formare profesională.
- Neîntocmirea planului de pregătire profesională.
- Lipsa de pregătire a personalului pentru a cunoaște, a identifica și a face față situațiilor cu risc.
- Lipsa instruirii personalului privind efectele adverse ale medicației și altor proceduri diagnostice și terapeutice.
- Lipsa de instruire multidisciplinară a personalului de îngrijire pentru a face față situațiilor care afectează continuitatea actului medical.
- Lipsa de comunicare în cadrul unor echipe interdisciplinare.
- Lipsa de identificare a riscurilor asigurării continuității activității în serviciile critice și necunoașterea lor de către personalul angajat.

Evaluarea performanțelor profesionale

- Inexistența situației privind competențele profesionale.
- Inexistența unei proceduri scrise privind evaluarea performanțelor profesionale.
- Nestabilirea criteriilor de performanță conform procedurii.
- Neevaluarea anuală a performanțelor profesionale ale personalului.

APROVIZIONAREA SECȚIEI CU MEDICAMENTE ȘI MATERIALE

Proceduri privind aprovizionarea secțiilor

- Inexistența unei proceduri scrise privind aprovizionarea secțiilor.
- Neîntocmirea referatelor de necesitate în vederea întocmirii planului anual de achiziții.
- Neîntocmirea referatelor de necesitate de urgență în vederea aprovizionării ritmice a secției.

Condica de prescripții medicale

- Neîntocmirea condicii de prescripții medicale în concordanță cu schema terapeutică recomandată de medicul curant şi consemnată în FOCG (Foaia de observație clinică generală) sau în FSZ (Foaia de spitalizare de zi).
- Necompletarea, nesemnarea, nedatarea, neparafarea Condicii de prescripții medicale.
- Lipsa parafei electronice pentru toți medicii secției, fapt ce ar conduce la imposibilitatea completării și eliberării tuturor documentelor medicale.

Foaia de mișcare a bolnavilor

- Neîntocmirea zilnică a foii de mişcare a bolnavilor în concordanță cu internările-externările zilnice.
- Necompletarea foii de mişcare a bolnavilor cu numărul de porții şi regimuri în concordanță cu recomandările medicului curant.
- Neîntocmirea anexei la foaia de mişcare a bolnavilor pentru pacienții internați în gardă.
- Netransmiterea foii de mişcare a bolnavilor conform programului stabilit.

Farmacia

- Lipsa continuității aprovizionării farmaciei spitalului cu medicamente.
- Nerespectarea reglementărilor specifice privind depozitarea și eliberarea soluților concentrate de electroliți.
- Nerespectarea reglementărilor specifice privind depozitarea și eliberarea medicamentelor psihotrope și a stupefiantelor.

ACORDAREA DE SERVICII MEDICALE DE SPECIALITATE ȘI RESPECTAREA DREPTURILOR PACIENȚILOR

Foaia de observație clinică generală (FOCG) și foaia de spitalizare de zi (FSZ) - 1

- Inexistența unei proceduri privind întocmirea şi gestionarea FOCG și a FSZ.
- Necompletarea unui element din setul minim de date ale pacientului.
- Neconsemnarea în FOCG (FSZ) a seriei şi numărului biletului de internare.
- Neconsemnarea în FOCG (FSZ) a tratamentului medicamentos, cu doză, frecvență, orar și mod de administrate.
- Neconsemnarea zilnică în FOCG (FSZ) a îngrijirilor și tratamentelor acordate pacientului.
- Neconsemnarea zilnică în FOCG (FSZ) a evoluției clinice a pacientului, inclusiv a incidentelor de pe parcursul spitalizării.

Foaia de observație clinică generală (FOCG) și foaia de spitalizare de zi (FSZ) - 2

- Necompletarea diagnosticelor de etapă, la 24 şi 72 ore.
- Neîntocmirea biletului de trimitere la investigații paraclinice - radiologice şi de laborator
- Neconsemnarea în FOCG (FSZ) a prescripțiilor, examenelor paraclinice și a rezultatelor acestora.
- Neconsemnarea în FOCG (FSZ) a prescripțiilor de examene paraclinice care se efectuează în alte unități sanitare, de stat sau private.
- Neconsemnarea în FOCG (FSZ) a consulturilor înterdisciplinare.
- Neconsemnarea în FOCG a externării la cerere.
- Necompletarea unor documente specifice fiecărei specialități în parte (Ex: pentru bolnavii cu tuberculoză - fişa de anunțarea a cazului, fişa de tratament).

Completarea documentelor medicale anexe FOCG (FSZ) - 1

- Neîntocmirea conform legislației a documentelor la externarea bolnavului:
  - Bilet de ieşire din spital
  - Scrisoare medicală către medicul de familie cu indicații de tratament și de supraveghere la domiciliu
  - Certificat de concediu medical cu consemnarea în FOCG a seriei și numărului acestuia.
  - Adeverință medicală pentru elevi şi studenți
  - Rețeta gratuită/compensată
    - Completarea incorectă a formularului rețetei gratuite/compensate.
    - Neconsemnarea în FOCG a seriei şi numărului rețetei.

Completarea documentelor medicale anexe FOCG (FSZ) - 2

- Neeliberarea decontului de Cheltuieli al pacientului şi neataşarea la FOCG.
- Neataşarea la FOCG (FSZ) a Consimțământului informat al pacientului.
  - Neinformarea pacientului privind manevrele terapeutice de diagnostic şi tratament cu potențial de risc.
  - Neobținerea acordului în scris al pacientului informat.

Confidențialitatea datelor medicale

- Inexistența unor reglementări privind accesul (cine?) la datele medicale ale pacientului precum și al modalității de acces al mass-mediei în instituție și la pacienți.
- Nerespectarea confidențialității datelor medicale.
- Nerespectarea păstrării în condiții corespunzătoare și cu acces restricționat a documentelor medicale ce cuprind date despre pacienți.

Pacienți cu nevoi speciale și decedați

- Nerespectarea nevoilor speciale ale pacienților cu un grad înalt de dependență, cu respectarea intimității acestora și asigurarea instituirii tratamentului paleativ, inclusiv al durerii.
- Lipsa de comunicare a echipei medicale cu familia/aparținătorii pacienților aflați în stare critică, în special în situațiile în care este identificată o stare terminală.
- Nerespectarea convingerilor spirituale/religioase ale pacientului decedat precum și a deciziilor sale anterioare legate de acest eveniment.
- Neîntocmirea Biletului de însoțire a cadavrului.
- Neîntocmirea epicrizei de deces pentru bolnavii decedați în spital.

Ghiduri și protocoale de practică medicală

- Nerespectarea Ghidurilor și protocoalelor de practică medicală întocmite la nivel de spital.
- Lipsa actualizării Ghidurilor și protocoalelor de practică medicală ori de câte ori se schimbă bunele practici în domeniu, precum și în funcție de evaluările periodice ale eficienței și eficacității acestora.

ACTIVITATEA DE PREVENIRE A INFECȚIILOR NOSOCOMIALE

Proceduri și protocoale

- Inexistența procedurii privind managementului infecțiilor nosocomiale.
- Nerespectarea metodologiei naționale de supraveghere și combatere a bolilor transmisibile cu potențial nosocomial.
- Lipsa identificării gradului de risc infecțios și a surselor de infecție la nivelul tuturor structurilor spitalului și monitorizarea acestora.
- Nedeclararea cazului de infecții nosocomiale.
- Nerespectarea orelor de vizită în spital.
- Nerespectarea circuitelor epidemiologice, separate, pentru bolnavi, vizitatori, alimente, produse farmaceutice, produse contaminate biologic.

Curățenie, dezinfecție, sterilizare

- Inexistența procedurii privind curățenia şi dezinfecția la nivelul secției.
- Neîntocmirea şi nerespectarea programului de curățenie şi dezinfecție.
- Nerespectarea tehnicii de lucru privind curățenia şi dezinfecția.
- Neutilizarea corectă a dezinfectanților.
- Inexistența procedurii privind activitatea de sterilizare.
- Nerespectarea tehnicii şi metodelor de curățare şi dezinfecție a instrumentarului în vederea sterilizării.
- Nerespectarea sterilizării chimice a echipamentelor medicale cu folosință multiplă.
- Neconsemnarea sterilizării în registrele de sterilizare.

Gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală

- Inexistența procedurii privind mangementul și gestionarea deșeurilor din activitatea medicală.
- Nerespectarea codului de procedură privind colectarea deşeurilor.
- Nerespectarea circuitului şi programului de transport al deşeurilor.

ACTIVITĂȚI DE UTILIZARE ȘI ÎNTREȚINERE A ECHIPAMENTELOR MEDICALE

- Inexistența instrucțiunilor de utilizare/manual de utilizare a echipamentelor medicale.
- Neinstruirea periodică a personalului privind utilizarea echipamentelor medicale.

ACTIVITATEA DE PREVENIREA ȘI STINGEREA INCENDIILOR (PSI) ȘI DE SECURITATE A MUNCII

- Neinstruirea şi neconsemnarea în Fişa de instruire pentru securitatea în muncă.
- Neinstruirea şi neconsemnarea în Fişa de instruire PSI.
- Neidentificarea și securizarea zonelor și activităților cu risc de a se declanșa un incendiu.
- Neîndeplinirea tuturor cerințelor cerute de normele de prevenție și stingere a incendiilor certificate de instituțiile abilitate.
- Neidentificarea zonelor cu risc de explozie.
- Neidentificarea zonelor cu risc de contaminare chimică sau biologică și în consecință neadaptarea unor măsuri de prevenție conform reglementărilor în vigoare.

- Neindentificarea zonelor și activităților cu risc de iradiere.
- Neidentificarea activităților cu risc de accidente de muncă.
- Nerespectarea reglementărilor privind măsurile de prevenție și izolare pentru protecția personalului.
- Neidentificarea locurilor și a condițiilor cu potențial de risc fizic pentru securitatea persoanelor (risc de cădere, de alunecare, de lovire) precum și a persoanelor care prezintă risc pentru astfel de accidente.

ORGANIZAREA ȘI EFECTUAREA ARHIVĂRII DOCUMENTELOR

- Neasigurarea condițiilor de depozitare a documentelor cu regim special.
- Neîntocmirea inventarului pentru documentele create conform procedurilor.
- Neîntocmirea procesului verbal de predare-primire a documentelor la arhivă.
- Nerespectarea normelor legale privind condițiile de păstrare a documentelor și arhivelor electronice.
- Lipsa unui sistem de control privind utilizarea sistemelor informatice.
- Lipsa personalului instruit specific pentru a utiliza sistemul informațional medical.